

Szerkesztőség:

I-ső kerület 246. házszám,
hová a lap szellemi részét
illető közlemények kü-
lendők.

Kéziratok vissza nem
adatnak.

ABONY

Kiadóhivatal:

SZERDAHELYI JÁNOS
könyvnyomdája, hová az
előfizetési pénzek, a hirde-
tések és ezeknek díjai, va-
lamint a felszólamlások kü-
lendők.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI LAP. — MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben házhoz hordva egész évre 4 frt, fél-
évre 2 frt, negyedévre 1 frt. Egyes szám 8 kr.

Felelős szerkesztő: **Máthé József**
Társ-szerkesztő: **Viz Zoltán**
Kiadótulajdonos: SZERDAHELYI JÁNOS.

Hirdetmények:

nyiltterek, valamint hirdetési díjak, közvetlen a ki-
adóhivatalhoz küldendők. Nyilttér sora 50 kr.

Halottak estéjén.

Megkondul az öreg torony zúgó-bongó
harangja . . . A szó megáll az ajkakon . . .
Áhitat lepi el az arcokat . . . A szemekbe
könny tolul.

. . . Halottak estéje van . . .

Az ünnepélyes néma csöndben körös-
körül terjeng a harangszó . . . A temető
felett derengő világosság ömlik el . . . A
temetőt száz meg száz gyertyaláng tündé-
ries fényvel ragyogja be . . . A siroknál
térdelő alakok seppelő imáját elnyomja az
áhitatos ének.

. . . A meghaltak emlékét ünneplik . . .

Nem haltak azok meg, csak elköltöz-
tek egy jobb, egy szebb hazába.

A mi ott fekszik a temetőben, az csak
a gyarló testnek, a lélek földi hüvelyének
porlandó anyaga. A lélek — az elköltözöt-
tek egyénisége — él . . .

A lélek — mely itt e földön az anyagi
testben érzett, gondolkozott, szeretett —
nem halt meg, — életben van, — közelebb
jutott Istenhez — alkotójához.

Boruljatok le, és imádkozzatok.

Imádjátok az Istent, a ki ezt a kiter-
jedt és határtalan mindenséget alkotta.

Imádjátok az Istent, a ki öröktől fogva
volt és lesz.

Imádjátok az Istent, a ki szeretettel,
igazsággal és irgalommal teljes.

Emeljétek fel hozzá lelketek bngó ér-
zését. Könnyörögjétek hozzá igaz szívből
fakadt buzgó imádságban, hogy az elköltö-
zöttekhez legyen irgalommal, — bocsássa
meg nekik, a mi vétkeket itt e földön a
gyarló test befolyása alatt elkövettek és
engedje meg nekik, hogy megtisztulhassanak
hogy a megdicsőült tiszta lelkek közé jut-
hassanak.

. . . Imádkozzatok szereteteikért . . .

Erzsébet királyné-alap.

Az Erzsébet királyné-alap központi bi-
zottságának felszólítása folytán az „abonyi
nőegylet“ a jövő héten kezdi meg az ada-
kozások gyűjtését. Ebből a célból a választ-
mány — **M á r t o n F e r e n c z n é** (Abonyi
Lajosné) elnöknő gyöngékedése miatt —
M á t h é J ó z s e f n é alelnöknő elnöklése
alatt ma délután 3 órakor az anyakönyvi
hivatal termében gyűlést tart.

A gyűlés tárgya a gyűjtőívek kiosztása,

jobban mondva gyűjtő hölgyek fölkérése
leend.

Az elnökség lapunk terén is egész
bizalommal fordul Abony város hölgyeihez,
sziveskedjenek bármily csekély adományaik-
kal, de minden esetre minél többen a ki-
tűzött nemes célt előmozdítani.

Bizalommal kéri a nőegylet tagjait,
hogy a gyűjtő-íveket elfogadni és ismerő-
seik körében az adományok összegyűjtésén
buzgólkodni sziveskedjenek.

A cél nemes és a magyar nőkre nézve
igen megtisztelő.

A begyűlendő összegből — mint már
lapunk előző számaiban ismertettük —
első sorban egy nemes érczből — aranyból
és ezüstből — művészileg készített koszorút
tesznek megdicsőült királynéknak koporsójára
— a magyar nők nevében.

Azután egy tekintélyesebb összeget ál-
doznak emlékszozára.

Ami ezen felül megmarad, azt örök
alapítványképen helyezik el „**E r z s é b e t**
k i r á l y n é“ neve alatt — jótékonycé-
lokra, különösen tiszta erényű, szegény-
sorsú nők, leányok megsegítésére.

Ez a szép cél csak akkor érhető el,

TÁRCZA.

A régi időkből.

Mégis jó, hogy van ez a mi újságunk. Az
emberek olvassák, a benne megírtak fölött eszme-
cserét folytatnak és nem anarkikus és szociálista
tanokon török a fejüket.

Ennek egy mostani lakodalom alkalmával
voltam tanúja,* ahol az öreg Tarjáni András
állításá fölött vitatkoztak egész hajnali 3 óráig.
Az öregebb emberek Tarjáninak **adtak igazat**,
erősítve, hogy jobbak voltak a **régi idők**, a fiata-
labbak a mai kor élőnyeiket bizonyították s midőn
én 3 órakor ott hagytam a társaságot: még egyik
fél sem győzte meg a másikat, pedig már úgy
éjjelután nagyon élénken folyt a vitatkozás, azt
hiszem 3 óra után még élénkebben. Én nem avat-
koztam vitájukba, valamint most sem akarok véle-
mény-nyilvánítással a közönségnek praejudicálni;
hanem elmondok egy-pár adatot a régi időkből,
a mostani viszonyokat úgy is ismerjük: a kettő
között ítélethozatalt, következtetést a kegyes olva-
sóra bízom.

Előttm van az abonyi reform. iskolamester-
nek 1728-iki Conventió levele, mely a reform.
egyház levéltárában őriztetik, s melyet az egyház
jegyzője szives volt nekem megmutatni és lemá-
solni. Ez a régi, érdekes okirat félív papíron 3
részben van írva; a félív egyik oldalán az egyház
ajánlata, a másik oldal egy negyedrészen a rektor
úr kívánsága, egy harmadán pedig a n.-kőrösi
lelkész-esperes (akkor még csak „sénior“-nak,

* Lásd lapunk 23. számának tárczáját. — Szerk.

azaz „öregebb“-nek hívták) által szabályozott és
megerősített conventió levél; mind a három rész
régiség és korrajzi tekintetben oly érdekes, hogy
megérdemli a szószerint való közlést.

I. Az Conventiónak Punctumai ezek:

Az Becsülletes Eklésiátul Summus fizetés
lészen fl. ungariculus Nro. 10. (Értsd 10 magyar
forint.)

Az gyermekektől az kik Rudementisták, avagy
lectorok az Attyák fizetnek minden gyermektől
Polturát. Nro. 16. Az alábbvalóktul, mind fiu s mind
leánygyermektől leszen az Attyáktul Máriaás . . . 1.

Búza az Eclésiátul lészen búza véka Nro. 20.

Sabatale minden gyermektől ésleánytul egy-
egy véka árpa. Nro. 1.

Fa, konyhára való szekér Nro. 2.

Kaszás annak idején Nro. 2.

Szántás egy napi, azaz egy eke, Nro. 1.

Hús font Nro. 25.

Soó font Nro. 30.

Fűtő minden ágytul nád kéve Nro. 10

ha nád nem lészen, szalma, vagy kóró.

Csizma kordován egy pár Nro. 1.

II. Mester úr kívánsága:

Flr. german 13. (Értsd 13 német frt).

Gyermektől flr. german. 1.

Gyermektől alábbvalótul dén. 20.

Fa szekér 2.

Eke nro 2.

Hús nro font 2.

Soó nro font 50.

Bors fél font 2.

Vaj icze 2.

III. N.-Kőrös. 14. Febr. 1728.

A Szolnok Abani R. Sz. Eklk. Oskola Mes-
terének annualis Conventiója:

|| = || = || = || = || = || = || = || = ||

I. Pénz fizetés „13“ R. flor.

II. Búza kila Nro „14“

III. A Rudimentistákig inclusive didactum két két
már., Az alsóbbaktul edgy edgy már.,

IV. Két szekér tűzifa.

V. Két napi szántás, azaz a' menyit két eke
szánthat edgy nap.

VI. Szék hús „50“ font.

VII. Só ötven font.

VIII. Fél font bors.

IX. Hat font fadgyú.

X. Két itze tehén vaj.

XI. Fél szalonnáért „2“ R. flor.

XII. Sabbathali minden gyermektől edgy-edgy véka
árpa.

XIII. Két kaszás edgy napon.

XIV. Minden ágytul tiz-tiz kéve nád.

XV. Edgy pár kordován csizma, vagy „2“ R. flor.

Coram Michaele Bakai.

Tehát így fizette a reform. egyház az iskola-
tanitót 1728-tól kezdve talán egész az 1848. évig.

Tudom, hogy a regatte-czipős, biciklis
állami, vagy községi tanító urak, kik jelenben
400—800 frt fizetést húznak, szánó- vagy gúnyo-
san mosolyogva gondolnak a szegény reform.
egyházra, mely rektorának csak ilyen fizetést tu-
dott adni, mely ha mindent akkori érték szerint
összeszámítunk is, nem megy többre 50 Rénes
vagyis váltó forintnál, ami a mostani pénzláb
szerint 21 forintnak felel meg.

De nézzük közelebbről ezt a Conventiót.

ha az adakozás általános lesz, t. i. ha minden magyar nő — gazdag és szegény — hozzájárul. Nem annyira arra kell fektetni a súlyt, hogy sok pénzt adjanak, hanem hogy minél többen adjanak; mert az eszme, hogy ezt az alapot a magyar nők teremtik meg, csak így valósulhat.

Az adakozások az egész országban csak november 19-ikéig, Erzsébet napjáig tartanak. Erzsébet nap után a gyűjtőveket és a pénzt itt Abonyban is be kell adni az elnökséghez, honnan a pesti hazai első takarékpénztárhoz lesz beküldve. Ott kezelik az Erzsébet királyné alapot.

Az adakozásokat lapunk közölni fogja.

A reformáció emléke.

A református egyház ma ünnepli a reformáció emlékét. A történelemben úgy van ez megírva, hogy Luther Márton megbotrározott azok felett a visszaélések felett, miket egyesek az egyházi téren, az Isten nevében elkövettek, — megbotrározott különösen azon, hogy Tezel János büncsabitó leveleket árult — p é n z é r t. Elhatározta tehát, hogy az egyházi szervezet újból való átalakítására (reformálására) javaslatot tesz, — javaslatát 95 pontba foglalta. Ezt a 95 pontot 1517. október 31-én, tehát ez előtt 381 évvel függesztette ki a vittembergi vártemplom ajtajára. Ezen a napon kezdődött tehát a reformáció, mert a 95 pont felett támadt vita vizsgálkodásba ment át és mivel egyik fél sem akart engedni, szakadás történt az egyházban, mely oly hatalmas vihart idézett elő Európában, hogy hullámai még maig sem simultak el, még maig is bele-belerezegnek a családi életbe, a társadalom egyes retegeibe.

Akik a lelkiismeret szabadságának csak egy kicsit is tisztelői, azok elkárhoztatják ezt az elfojtott mérgeledést, azok belátják,

Sajnos, nincs nyoma annak, hogy hány rudimentista és hány alsóbb tanítványa volt az akkori rektornak s így hány máriást és hány véka árpát kapott a fixfizetésen felül s hogy a búzának, árpának mi volt az ára, de egy bizonyos, hogy egész évi szükségletéről — elkezdve a kenyértől a világitásig, — gondoskodva volt, kiadásai nagyok nem lehettek, azt eléggé fedezte a készpénz és tandíj fizetés.

Egy biztos adat mindamelllett van, amely világot vet az akkori árviszonyokra, az, hogy „fél szalonna ára 2 R. flor.“ mely a mai pénzértékben 80 kr.-nak felel meg. Már most ha egy fél szalonnát csak 30 kilónak vesszünk: egy kiló szalonna mai pénz szerint $2\frac{2}{3}$ kr. értékű volt. És most mit látunk a henteseknél felírva: „90 kr. egy kiló szalonna“, tehát most annyiért egy kiló szalonnát sem kapunk, amennyiért akkor egy fél szalonnát = 30 kilót lehetett venni. De tegyük fel, hogy adnak a hentesek 80 kr.-ért egy kilót, a 30 kilóért 24 frt esnek és így az 1728-iki 2 frt 24 frtnak, vagy az akkori 1 frt 12 frtnak felel meg, vagyis minden forint akkor annyit ért, mint most 12. Ebből következik, hogy ha 50 frtja volt az akkori rektornak mindent pénzre számítva: az a mai pénzértékhez viszonyítva 600 frtnak felel meg, s hogy még a czilinderes tanítóknak sincs okuk a gúnymosolyra, mert biz az abonyi reform. egyház — a viszonyokhoz képest — elég tisztességesen fizette tanítóját.

Eddig a tanítókról. Most nézzük a tanulókat. Voltak tehát a díjlevél szerint rudimentisták és lectorok, vagyis olvasók. Tehát tanultak olvasni, talán számolni is, meg Rudimentát, mely hogy miféle könyv volt, nem tudom, csak hallottam, hogy ez volt benne a legelső kérdés: „Quid est Rudimenta? (Mi a Rudimenta?). Tehát ha így volt, latin könyvnek kellett lenni s belőle latinul tanulni; a mi valószínű is, mert abban az időben

hogy a csaknem négyszáz éves intézmény az emberi társadalomban létjogosultsággal bír.

Ennek a lelkiismeret-szabadságnak szentelnek ma ünnepet kálvinisták és lutheránusok.

Mi a magunk részéről nem csatlakozunk egyik párthoz sem, mert mi meg azt kárhoztatjuk, ha embertársát hitfelekezete miatt megveti.

Egy az Isten — és a jóságos Isten egyformán szereti saját teremtményeit, bármelyik hitet vallja is.

A sör és készítménye.

II.

A sörlének komlóval történt főzése után következik a körülbelül 50°C lé lehütése, miután ily magas hőmérsék mellett erjedés nem jöhet létre. E lehütésnek gyorsan kell történnie, nehogy a tejsavas erjedés lépjen fel vagy a levegőben levő organizmusok a sörlét veszélyeztessék. Minél gyorsabban hűtetik le a sörlé, annál tartósabb és jobb lesz a sör. Az erjedési hőmérsék, melyre a sörlé lehütendő, 4—10°C. közt ingadozik és beállítási hőmérséknek nevezetik. A sörlé lehütése részint nagy hűtőhajókban, részint pedig igen gyorsan ható, hűtőkészülékek segítségével történik, de a fő az, hogy a hűtőhelyiség egészen elkülönített legyen s czélszerű fekvéssel bírjon. A legtöbb sörgyárban a forró sörlé $\frac{1}{2}$ —1 óráig keverő lapátokkal kevertetik a hűtőhajón azért, hogy az a levegőből oxigént vegyen fel. Ventilátorokat is alkalmaznak a hűtőhelyiségben, miáltal léghuzamot idéznek elő, midőn a lehülés gyorsabban megy végbe.

A lehülésnél a sörléből kiválik a lekötyve levő szilárd-anyag (seprő) és ha ez leülpedett, akkor a lé fekete színt nyer. A seprő a hűtőhajó fenekén, mint szürke, ragadós tömeg, szilárdan rakódik le, úgy, hogy a lefolyó sörlé nem ragadja magával, csak ha rossz, vagy fiatal maláta használtatott nyers anyagul. Meleg időjárásnál a sörlé a hűtőhajón csak addig hagyatják, míg a szuszpendálva levő szilárd anyagok leülpednek, ezután pedig az újabb szerkezetű hűtőkészülékek segítségével gyorsan lehűtjük a beállítási hőmérsékre. A sörgyárakban a jég nagy szerepet játszik, mert ezáltal az időjárástól függetlenül képesek vagyunk tetszőleges hőfokot előidézni. Épen ezért a sör-

az egész ország hivatalos nyelve a latin volt. Tanultak még énekelni, imádkozni s talán Hübnerert vagy Heidelbergi Kátét. Az írás nem volt kötelező tantárgy, hanem aki akart, tanulhatott privatim külön fizetés mellett. Innen van, hogy az öreg emberek csak nyomtatott betűket ismertek és olvastak, írottat nem; annál kevésbé tudtak írni. Tehát tanultak 4—5 felét. És most? Most az íráson, olvasáson és számoláson, meg a vallásra tartozókon kívül kell tanulni kistóriát, geográfiát, physikát, hygiénát, matematikát, astrologiát, zoclogiát, botánikát, mineralogiát, orthographiát, ezen kívül gazdaságtant, alkotmánytant, kertészetet, méhészetet, házi ipart, amelyeket — mint kötelező tantárgyakat — mind felsorol a legújabb rubrikaszörny, az új mulasztási napló.

Ennyit a tanulókról.

Térjünk a köznépi állapotára.

A nép nagy része jobbágy volt, dolgozott, mint a jószág, túrt szidást, verést, mint az állat; urakkal, hivatalnokokkal szemben igazsága soha sem volt; így mint polgárnak a helyzete, sok kívánni valót hagyott. De sokkal magasabban állott vállalosság és erkölesi tekintetben; nem káromkodott, nem csak nem lopott, nem gyilkolt, legfőlegb verekedés közben történt emberhalál; nem fajtalanokodott; nem áskálódott a nagyobbak után; bérharcznak, szociálismusnak vagy anarchiának hire sem volt.

Vagyonilag miképp állott? A tanítói díjlevél tanúsága szerint olesó volt a zsiradék, tehát olesónak kellett lenni másnak is; s ez természetes, mert mindenkinek megtermett ami csak a háztartáshoz szükséges. Föld volt bőven, akkor még nem láncaz vagy hold számra szabták ki a földet, hanem a szerint, amennyit megbírt szántani; a talaj nem volt kihasználva, tehát gabonaféle bőven termett; még a század elején készült térképen is széles vízállás van feltüntetve a reform. rektor-

gyárakban nagy jégházak vannak, hol a jeget konzerválják. Sőt a nagyobb modern sörgyárakban, melynek a Budapesten levők mind, a jeget mesterségesen jégkészítő gépek segítségével állítják elő és egyáltalában a szükséges hűtés mesterséges gépek segítségével történik.

A lehütés után következik a sörlé erjesztése, hogy az szesz- és szénsavtartalmú folyadékká alakíttassék át. Az erjedés a legfontosabb folyamat a sörgyártásban, melynek szabályszerű lefolyásától függ a sör jellege. A sörlé egy egészen különálló helyiségben, az erjesztő pinczékben élesztővel összeadatik, vagyis az erjedésre beállítatik. Az erjedés által a cukor egyrésze alkohollá és szénsavvá bomlik, de a törekvés oda irányul, hogy a jelenlevő cukor ne erjesztessék fel teljesen. Hogy az erjedés milyen stádiumig történjék, az a sörlé összetételétől és a készitendő sör minőségétől függ. Az erjedésnél az oldva levő nitrogéntartalmú anyagok új élesztő képzésére használtatnak fel és a képződő szénsav csak részben szállván el, a sört habzóvá és frissítő ízűvé teszi.

Az élesztővel összekevert sörlé beállítási hőmérsékétől függ az erjedés lefolyása. Magasabb hőmérséknel (12—24°C.) az erjedés rohamosabban megy végbe és az újonnan képződő élesztő az erjedő folyadék felületén gyűlik össze, miért is felső élesztőnek nevezetik, megkülönböztetésül az alacsonyabb beállítási hőmérséknel (5—10°C.) kiváló és az edény fenekén összegyűlő alsó élesztőtől. Az újabb berendezésű sörgyárak, melyek jégkészítő gépekkel vannak felszerelve, csakis alsó erjedésű söroket állítanak elő. A felső erjedéssel készített söroek nem igen tartósak és csakis a rövid idő múlva fogyasztás alá kerülő erjesztetnek magasabb hőmérséknel. Az alsó erjedésnél 100 liter sörlébe $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ liter sűrű élesztőt adnak és jól összekeverik a sörlével. 10—12 óra után fehér, sűrű hab látható a felületen és további 12 óra után a képződő új élesztő szabályos szalagokat alkot, melyek a kád szélénél felemelkednek és a közepe felé eltűnnek. Majd további 3—4 nap után a szalagok összefolynak egész habréteggé, mely az erjedés csillapodásával fokozatosan vékonyabb lesz, végre az erjedő folyadék felületén nyulós barna tömeggé van befödve, mely a komlógyanta anyagából áll.

A felső erjedés magasabb hőmérséknel, tehát gyorsabban megy végbe. A beállítási hőmérsék 12—20°C. közt váltakozik és már néhány nap múlva kész sört nyerünk. Ha a főerjedés be van fejezve, akkor a felületen egy élesztő-réteg foglal helyet, melyet eltávolítva, a fiatal sört ászokhordókba fejtik, hol az utóerjedés folyik le és előbb lazán, majd pedig rendesen bedugaszolják. A fel-

lak előtt, a Gulner-ház, meg a Beöthy-féle kastély körül; ezekben liba, kacsa annyi tenyészhetett, amennyit akartak. A határ feleresze legelő lévén, baromfélék csorda és gulyaszámra legelhettek. Venni tehát csak a zsellereknek, utasoknak kellett, vagy kis kereskedők vásároltak gabona vagy baromfi felét, a nagy kereskedők repczt, gyapjút s lábas jószágot. Cukor, kávé, cognac, liqueur ismeretlenek voltak, fávé helyett meleg bor, pálinka, szalonna vagy pirituskenyér szolgált, cukor helyett méz; kezdetben a cukrot is nádméznek nevezték. Ruhánakvaló tán drágább lehetett, mert külföldről kellett hozni; de ha egy bekecsét, vagy mentét, vagy rásaszoknyát csináltatott az ember, egész életében elég volt diszruhának; fehérműnek való vásznat maguk fontak és szövettek; asszonyok s azt saját kezűleg meg is varták. Csak a diszes lábbeli, a kordovány-csizma volt drága: a díjlevél szerint 2 forint, vagyis egy oldal szalonna arú.*

Különbben egy szájhagyomány szintén e mellett bizonyít, hogy t. i. a mai egész Paládiest egy pár csizmáért, meg egy fehér kenyérért cserélte volna el az akkori tulajdonosa.

A bornak itezjét 1 filléren mérték, oly kis értékű pénzen, melyből 5 tett 3 váltó krajczárt, tehát a mai 2 krajczáron 5 itez bort ihatott volna a mult század elején élő ember.**

Ime kegyes olvasó itt van néhány adat. Alkoss ezekből magadnak véleményyt a felől, igazok volt-e az öreg Tarjánit pártolóknak, vagy a másik fél találta el az igazságot?

BÁCSI.

* Kár volt ezt említeni, mert a mai czipészek és csizmadiaák praecedensül veszik s most is egy oldal szalonna árért, vagyis 24 forintért varnak egy pár csizmát.

A szedő.

** Ezt tekintsék a koresmárosok követendő praecedensnek!

A szedő.

sőbb erjedésű sörök edesebb ízűek, de gyorsabban romlanak és épen azért mindinkább kevesebb ily sört állítanak elő.

Az alsó erjedésű fiatal sört a főerjedés után a fenéken levő élesztőről a raktárpinczébe álló nagy hordókba lefejtik, az élesztő egy részét pedig újabb sörlé erjesztésére használják fel. Időközönként, amint észreveszik, hogy az élesztő hatásképességéből veszít, az élesztőt más gyárakéival cserélik fel. Ujabb időben egyetlen egy élesztősejt elkülönítése és szaporítása által képesek vagyunk minden idegen fertőzéstől ment és az egyes speciális viszonyoknak megfelelő olyan élesztőt tenyészteni, mely az illető gyár sörének tulajdonságait megadja.

Ha a jó raktárpinczébe az utóerjedés is betegeződött és a sör fényes és tiszta színnel bír, akkor hordókba lefejtik és pedig a sör minősége szerint kisebb vagy nagyobb hordókba, majd bedugatják, 10—14 nap után pedig már iható lesz.

A sör táp- és élvezeti anyag és épen ezen kettős hatása miatt van a többi italok felett előnyben. A tápanyagok mennyisége igaz ugyan, hogy csekély a sörben, de azok olyan alakban vannak benne, amilyenben az emberi szervezet könnyen és gyorsan felveszi. Mérsékelt mennyiségben fogyasztva a komló kesernyéje és a szénasav emésztést elősegíti. Részigítő hatása csekélyebb mennyiségű alkohol tartalma miatt a borénál is kisebb.

A sör faja igen sok. A felhasznált anyag minősége szerint van árpa-, búza- és rizs-sör. A magasabb hőmérséknel aszalt malátából készül a barna sör, a gyengén aszalt malátából pedig a fehér sör. A felhasznált komló mennyisége szerint nyerjük az édes vagy keserű sört; a bizonyos sörmennyiségre felhasznált maláta szerint pedig a közönséges vagy dupla sört. A márcziusi sör az infúzió-eljárás szerint a két első felöntésből készül. A szeszben gazdag sört száraznak nevezik. A könnyű sör kevés extractot, a gyenge sör kevés alkoholt, az erős sok alkoholt és a nehéz sör sok extractot tartalmaz. Az észak- vagy raktár-sört kuzamosabb ideig a pinczében feküdni hagyják.

Az osztrák sörök közül a bécsi, pilseni, prágai sörfajok említendők, melyek nálunk is elvannak terjedve és ezek utánzatait termelik modern berendezésű sörgyáraink is.

Gondolatok.

Lelkem tárházát az évek sora csak csalódásokkal gazdagítja; tapasztalataimból arra a meggyőződésre jutottam, hogy a lét javai közül legjobb: a halál! Sokan félnek a haláltól, én nem. A halál tölem mit sem rabolhat el, mert az élet mindentől megfosztott. A halál nekem az élet.

Az életharcban a győzelem nem a jók, hanem az ügyesek és erősek osztályrésze.

Elégedetlenség és nyugtalanságban telik le az élet. Kunyhó a palota; bíbor a daróc helyzetét irigyl. De épen ez otthoniatlan és kielégithetlen vágyak bizonyítják, hogy e föld nem hazánk; hogy nem itt, hanem egy magasabb, tisztább és állandóbb légkörben leljük fel azt. Ez a kulcsa a halhatatlan lélek titkának.

Ha erősnek kell lenni, hogy hatalmat gyakoroljunk mások felett, — jól van! Ezentúl úgy fogok cselekedni, hogy se bolondja, se áldozata ne legyek senkinek. A jövőben: mindent csak magamért! És jaj annak, aki útamba áll. Nemde ez a század morálja?

A világ egy aréna, az élet dulakodás. Anyagi akadályok, lelki szenvedések gátolnak, vernek le bennünket. De azért csak haladni kell előre és harcolni. Akik leverten elhanyagolnak, azoknak testén tovább halad a többi! Föl hát előre! a szenvedés emberi törvény.

Azon férfi, ki nem iparkodik felemelkedni, rest, vagy tehetetlen.

Légy nyugodt, élvezd a jót, amit nekünk az ég nyújt s ne bánkódjunk azért, amin változtatni nem áll hatalmunkban. Meglehet, hogy ahol te a világosságot sejtet, csak komor és sötét árnyak leselkednek.

A végzet, mely gyakran nagyon is könnyörültes gazemberek iránt, néha kérlelhetetlen jószívű emberekkel szemben.

Ah te nem tudod, hogy milyen nyomorult érdek minden ezen a világon, s hogy vannak esetek, mikor a világtól semmit sem várhatunk.

A világ nyájasan mosolyog az arannyal kihimzett boldogságra, de a nyomorba burkolt erénynek meg nem bocsát.

Billiardoznak a jogászok a kávéházban s egyikük igen szépen lök. Egy másik, táblánál álló jogász jegyez s fenhangon mondja:

— X. kapott!

Erre a szóra egy hang menydörög az ajtóban:

— Még nem kapott, hanem mindjárt kap!...

... A dákót elejtő, megrémült X. váratlanul megérkezett apját ismeri fel a fenyegető arcú idegenben.

Búcsú.

Lapunk tisztelt olvasóitól — mint felelős szerkesztő — egész tisztelettel búcsút veszek.

Midőn az új szerkesztőt s vele együtt lapunkat a nagyérdemű közönség szives jóindulatába, pártolásába ajánlani bátorodom, egyuttal szives elnézésökért esedezem, ha gyarló igyekezetem nem bírta elérni a lapunkhoz fűzött reményeket, ha nem bírta kielégíteni a tisztelt olvasó közönség jogos igényeit.

Abban a reményben, hogy az általam kért bocsánatot talán megnyerni fogom, maradtam

Abonyban, 1898. október 30-án

a nagyérdemű közönségnek

tisztelő hive:

Máthé József.

Kiadói szó.

Tisztelettel vagyok bátor fölkérni mélyen tisztelt előfizetőimet, és a nagyérdemű olvasó közönséget, hogy az új évnegyed kezdetén nagyrabecsült pártfogásukban részesíteni és a lapra előfizetni kegyeskedjenek.

A lap május elején indult meg, tehát épen féléve. Most a folyó év végéig a két hónapra újabb előfizetést nyitok 67 krajczárjával, így azután lehetővé lesz téve, hogy a jövő év elejétől kezdve már a rendes naptári év szerint lehet számítanunk az előfizetést.

Minden lapnak a létele, az élete az olvasók anyagi támogatásától függ; én reményleni merem, hogy előfizetőim szaporodásával e szerény lapot bővitenem is lehet.

Mély tisztelettel:

A kiadó.

MI UJSÁG?

— **Kövezés.** Csak az Isten őrzött, hogy ki nem léptünk a 19. századból, mikorra Abonyban az utcái gyalogutakat téglázni kezdték. A héten tették le az első téglát és már szépen haladnak vele. Valahára megértük azt, hogy — ha nem nagy darabon is — de mégis néhány száz öl hosszúságban téglá utunk lesz. Sokat nem lehet csinálni, mert a képviselőtestület még a vanból is fősvénykedett, — csak 2000 frtot szavazott meg pedig mintegy 4000 forint van készen az utak készíttetésére. — A nagytemplommal szemben levő út igen szépen néz ki, mert a város a Richter-féle kertből kiszögélő 74¹/₂ négyszög öl csücsköt 372 frt 50 krajczárért megvette, tehát ölet 5 fo-

rintjával. Ez a darab ut lesz most Abonynak legszébb utcája. — Még azt kell fölemlitenünk, hogy a hová téglá nem telik, oda szénsalakot raknak. Az is jó lesz addig, míg a téglára telik.

— **Sorshúzás.** Az idej sorshúzás december 21-én lesz.

— **Gyűjtés.** Minden dolog csak úgy ér valamit, ha mestere kezébe kerül. — Felsőes királynék emlékszozára a város előjárósága is gyűjtetett a vármegyei gyűjtőívén és 16 frt gyűlt be. Persze a szolgálk hordták az iveket, — nem igen adakoztak. — Nem kellene annyi mindenféle ivet kibocsátani. Némely embert többször megsarczolnak, némelyik meg azzal menti magát, hogy már adakozott más uton.

— **Korcsolyázók.** A ránk jövő télre nagyban készülnek a korcsolyakedvelők. Két csapatban is szervezkednek. Az egyik csapat a Richter-féle, a másik a Kállay-féle kertben akar korcsolyapályát készíteni, úgy t. i., hogy az artézi kút vizének bevezetésével előmleszténék a kertet — — majd ha fagy.

— **Gyászhir** terjedt el tegnap este a városban, midőn a református templom harangjai megkondultak. — Pongrácz Aladár huszárcapitány kis fia, az egyetlen egy kis Aladár Budapesten meghalt. — Holt tetemét Abonyba hozzák az Antos család sirboltjába. — Amilyen örömet szerzett szülőinek és az egész családnak születésével, tiszszerte mélyebb, sötétebb bánatot okozott elköltözése. — Abony város nagy közönségének igazi részvétét tolmácsoljuk a bánatos szülők előtt, kiket itt mindenki csak tisztelni és nagyrabecsülni tud. — Adjon az ég gyógyító balzsamot a lesújtott szülők lelki sebére.

— **Öngyilkosság.** A lefolyt hétről nem szolgálhatunk valóságos öngyilkosság hírével, mert csak kísérlet volt. — Ma egy hete egy suhancz — kinek nevét családjára való tekintetből elhallgatjuk — felkötötte magát, mert az atyja megdorgálta. — Észrevették, levágták.

— **Nemes vadak.** Az sem történt még Abonyban, hogy szarvast és őzt fogtak volna. A mult héten két ilyen nemes vad került a határba. Egy szép dämadv bikát fogtak ma egy hete a Goldschmied-féle tanyán, kedden meg egy özbakot fogtak a Háy Mihály-féle paládics széli tanyán. A dämadv Kássa Sándor állatorvos birtozába jutott, kinél búcsút jár a kíváncsiak serege. Az özike Háy Károlyé lett; de az nem a legjobb állapotban van, mert a tanyabeli kutyák nagyon megszakgatták.

— **Éneklő madarak.** Még le sem esett a hó, már is fogdossák össze az éneklő madarakat; pedig azt nem szabad, mert azok a hernyókat pusztítják. Ha ez a madárpusztítás meg nem lesz akadályozva, megeszti a hernyó előlünk a gyümölcsöt. Jó lesz eleve gondoskodni thanatonról, mert aki későn rendel, az nem kap. — A mit tanatol név alatt árulnak, az hamisítás.

— **M. kir. osztálysorsjegyek.** Aki osztálysorsjegyeket akar vásárolni, az forduljon közvetlenül a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank váltóüzletéhez (Budapest, Dorottya-utca 1). Ez az intézet minden tekintetben legnagyobb biztonságot nyújthat. Miután közvetlenül a húzás előtt (1898. november 17-ikén és 18-ikán) az említett pénzintézet rendszerint túl van terhelve megrendelésekkel, amennyiben a közönség nagy része ezen előkelő intézettől szerzi be sorsjegyeit, ajánlatos lesz a sorsjegyeket nála már most megrendelni, amíg a készlet el nem fogyott.

— **Emlék a királynénak.** Elhunyt nagyasszonyunk iránti kegyeletét méltóan örökített meg Tórontál-Erzsébetlak róm. kath. hitközsége, a mely a hivek összerakott filléreiből Erzsébet királynénak emlékére a „Budapesti szivattyu- és gépgyár részvénytársaság (ezelőtt Walser Ferencz)” jóhírű harangöntődjében egy körülbelül 400 kgros harangot rendelt meg, a melynek egyik oldalára magyarországi Szt-Erzsébet, a másik oldalára elhunyt királynék dombormű képét önteti megfelelő felirattal.

CSARNOK.

Dal.

Ősz az idő, hull a levél,
Kis angyalom, hova mentél?
Sirlak, várlak és epedek —
Mért, búsitod a szívemet,
A szívemet?

Zöldül a fa, virág s mező,
De szívemre vigasz nem jó. —
Jobb lesz nekem a hant alatt,
Hisz a szívem majd meg hasad —
Majd meg hasad.

KOVÁTS BÉLA.

A habok királynője.

— Francziából szabadon fordítva. —

Oh, mi szép az este! Rezeg a holdsugár,
S én boldogan nézek a mosolygó égre . . .
Viszhangzó szirtek közt varázs-ének hallik,
Ki lenne más, mint a habok királynője?

Zúgó-ringó köd-esolnakán
Suhan a víz felett,
Arany-haja csillog-ragyog
És ő felém nevet,

Felém nyújtja ölelésre
Gömbölyű két karját,
Mely bár a kárhozalba visz,
De mégis üdvöt ad.

„Oh, vigy magaddal, szép szellő,
A rengő esolnakon,
S én térdre hullva, lábadnak
Nyomat is csokolom.“

Ezüst-kacaj esendül ajkán
Úgy csábit mosolya,
S a gyöngyös habon elrepül
A messze távolba . . .

Oh, mily sötét az éj! Mint zúgnak a habok!
S én vágyódva nézek a beborult égre . . .
Csattogó szirtek közt elhaló ének szól,
Ki lenne más, mint a habok királynője?

MÁTHÉ ZOLTÁN.

Este.

— Schultz —

Ha kis családom este
Buzgó imát rebeg,
Szokás szerint a csendbe
Szobájokhoz megyek.

Ajtón lesek be halkan,
Szavokra messziről,
Bár egy hangú a dallam,
Lelkemre kedv derül.

Ha a fiú s a lányka
Már mindent elgügyög
S az „amen“ is kiáltva,
Be csak akkor jövök.

S ha akkor ők szeretve
„Jó éj“-re intenek,
Gyöngéd karral ölelve
Rám csókot hintenek

Akkor a kis szobában
Megindul a szívem,
Átfut egy édes áram,
Est-áldásul veszem.

Németből ford. V. Z.

A magyarok bejövetele.

Irta: TEMES.

Kárpátokon túl, egy pár nyíllövésnyire táboroz Árpád, a honkereső dicső fejedelem, vitéz népével, — a nap épen felkelőben s a tábor fölött végig zúg Lehel vezér kürtje, ébredőre, indulásra, a honfoglalás nehéz, döntő csatájára . . . stb.

Kegyelmes olvasók!

Nem ezt a honfoglalást akarom én megírni, minthogy lelkem mélyéből megvagyok győződve, hogy a Rezgő Nácziival veretnének agyon, ha én ilyesmibe mernék fogni satnya irodalmi talentummal; csak azért kezdtem úgy, hogy a külfömség kitűnjék az akkori, meg a mostani világ között.

Azt a honfoglalást akarom megírni, amely történt Czepléden a milleniumi dicső ünnepély alkalmával.

Van ott nekem egy úri barátom, diplomás oszlopos férfi, roppant szótalan ember, de tréfás mulatságok rendezésében páratlan.

Mikor tehát beittott a millenium, elhatározta, hogy megírja a magyarok bejövetelét egy nagy szabású színműben.

Még az év elején jelezte szándékát, persze a jubileum roppant érdeklődéssel várta a művet, abban a hiszemben, hogy ha ily komoly ember ilyen nagy műbe fog, az meg is lesz sselekedve emberül, annyival is inkább, mert ilyen mű még nem igen látott napvilágot.

Egyszer úgy az év vége felé azzal lepte meg barátait, hogy készen van a szindarab, elő is fogja adni a Cassinó nagytermében; budapesti színházban azért nem, mert ő ezt egészen Czeplédnek szánta.

Nagy volt az öröm, hogy Czepléd le fogja főzni az összes budapesti színházakat. Készültek erősen az előadásra.

Arra az alkalomra ott házimulatság is rendeztetett, az előadás éjjel utánra lett tervezve.

A terem egy részében egy nagy függöny volt fölhúzva, amely mögé halandónak benézni szigorúan tiltva vala.

Éjjelig táncoltak, de mindenki lázasan várta az időt a színi előadás megkezdésére.

Már 11 óra tájban egyre küldözték a szerzőt s beavatott társait öltözni, készülni stb.

Végre élfelt ütött a fali óra.

A néző publikus elhelyezkedett, a függöny kétfelé nyílt s ott bóbiskolt ülve vagy 7 emberforma valami, — egyiknek zsákból, másiknak özbőrből a kaczagánya, kimondhatatlan formájú süvegekben, rémisztően fölfegyverkezve ásókkal, cséplőkkel, fejszékkel, roppant dorongokkal, szöges botokkal stb.

A publikum meg volt hatva, már a gyengébb idegzetűek, a férfiak azonban mosolyogtak.

Egyszer csak az egyik alak ott a színpadon belefúj valami óriás tülökbe, hogy csak úgy reng-bele az egész Casinó, erre a többiek lassan emelgetik feketére bemázolt ábrázataikat s lassú tempóban felelgetnek egymásnak olyan sajátos — uff — huh — uuff! — huú — mély hangokkal, majd kezdenek felállani, össze-vissza hajlongani, mozogni, miközben azok az éktelen hangok mindig erősebbek lettek.

Ez volt a magyarok ébredése.

A publikum hasát fogta nevetésben.

Egyszer csak kezdik elő szedni a szörnyű szerszámokat, azokkal hadonásznak, verik össze rettentő ádáz dühvel, egetverő ordítással.

Ez volt a magyarok csatája.

Azután hol egy szék összetörve, hol egy dorong, hol egy süveg repült a közönség felé, a harcizosok is egyre kijebb tolták feljök a csatatér.

Itt már megszűnt a nevetés, a helyett tódult a néző közönség hanyatt homlok kifelé a mellék helyiségekbe s egy perc alatt üres lett a terem.

Ez volt a magyarok honfoglalása.

Pár perc múlva a főrendező jelentette, hogy következik a negyedik jelenet: a vérszerződés, ezt követi az ötödik jelenet: az Isten ítélet, majd a hatodik: boszorkány égetés, végezetül a mohácsi vész, görög tüzzel.

De már ezeket nem akarta a közönség végig élvezni, a helyett rendeződött olyan magnum áldomás, amelyet még bácskai ember sem látott soha életében, levének sebesültek és halottak szép számmal, akik bizony megemlegetik a magyarok bejövetelét késő vénségükben is.

Igy végződött az első színmű előadása, a mely Czepléden megíródott annó 1896.

Nyomatott Szerdahelyi Jánosnál Abonyban.

VASUTI MENETREND.

1898. október 1-től.

Czepléről-Szolnokra			Szolnokról-Czeplédre				
	Czepléről indul	Abonyból indul	Szolnokra érkezik		Szolnokról indul	Abonyból indul	Czeplédre érkezik
Reggel	5:05	5:53	6:24	Reggel	3:05	3:33	4:01
D. e.	9:40	10:11	10:36	Reggel	6:50	7:28	8:08
D. u.	2:35	3:06	3:30	D. e.	9:38	11:04	11:45
D. u.	5:00	5:27	6:00	Délben	12:15	12:45	1:20
Este	6:50	7:32	8:00	D. u.	5:00	5:29	6:00
Éjjel	9:40	10:21	10:52				

Czeplédre-Budapestre			Szolnokról-Budapestre		
	Czeplédre indul	Budapestre érkezik		Szolnokról indul	Budapestre érkezik
Sz. v. reggel	4:25	6:45	T. v. éjjel	12:10	5:05
Sz. v. reggel	4:51	7:15	Sz. v. éjjel	2:24	5:40
Sz. v. reggel	6:00	8:25	Sz. v. éjjel	2:49	6:10
Sz. v. d. e.	8:29	11:05	Sz. v. reggel	3:37	7:10
Gy. v. délb.	12:11	1:25	Sz. v. reggel	5:00	9:15
Sz. v. d. u.	1:30	4:05	Gy. v. reggel	5:39	7:50
Sz. v. d. u.	4:44	6:50	Gy. v. d. e.	11:19	1:10
Gy. v. este	6:26	7:40	Gy. v. d. e.	11:44	1:50
Sz. v. este	7:30	10:05	Sz. v. d. u.	3:35	6:20
Expr. v. minden hétfőn			Sz. v. d. u.	4:14	7:20
reggel	4:19	5:30	Sz. v. d. u.	4:43	8:10
Expr. v. minden szerdán			Gy. v. este	7:32	9:40
éjjel	11:39	12:50			

Budapestre-Czeplédre.			Budapestre-Szolnokra		
	Budapestre indul	Czeplédre érkezik		Budapestre indul	Szolnokra érkezik
Sz. v. reggel	6:40	9:08	Gy. v. reggel	6:45	8:46
Gy. v. d. e.	8:15	9:30	Sz. v. d. e.	8:10	10:56
Sz. v. d. e.	8:30	10:30	Sz. v. d. e.	8:30	11:21
Sz. v. délb.	12:05	2:25	Sz. v. d. e.	9:15	11:55
Gy. v. d. u.	2:30	3:46	Gy. v. d. u.	1:55	3:49
Sz. v. d. u.	3:05	5:25	Gy. v. d. u.	2:15	4:16
Sz. v. d. u.	4:25	6:36	Sz. v. d. u.	2:55	6:52
Sz. v. este	7:00	9:20	Sz. v. d. u.	5:45	9:02
Sz. v. éjjel	10:35	12:44	Sz. v. este	7:05	10:13
Expr. v. minden szerdán			Gy. v. este	9:15	11:12
éjjel	10:15	11:26	Sz. v. éjjel	10:00	1:00
Expr. v. minden vasárnap					
éjjel	12:00	1:00			

Hirdetmény.

Alólirott — mint a „**Korcso-lyázók Társaságá**“ — nak megbizottja — az 1897/8. koresolyázási évadra a társaságnak volt tagjait **november 5.** (szombaton) **délután 5 órára** az anyakönyvi hivatal helyiségében tartandó közgyűlésre van szerencsém tisztelettel egybehívni.

Abony, 1898. október 30.

Mózes Imre.

TÁRGY:

1. Az 1897/8. évi számadás felolvasása.
2. Az egyesület megalakítása.